2-a Jaro, N-o 35 (87)

APERAS S.A.T. SEMAJNE

27. Majo 1926

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Sidejo de la Redakci-Komisiono: Colmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio) | Sidejo de Ekzekutiva Komisiono de SAT 23, rue Boyer, Paris XX | Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig O 27

Amerikanismigo kaj Racionaligo

Laŭ parolado de k-do *Rosenberg*

Pri ĉi demando okupas sin ege la socialistaj parti- kaj sindikatestroj germanaj, depost kiam la delegitaro revenis el Usono. Ili entuziasme predikas la racionaligon por la germana ekonomio. La amerika ekonomio konfuzigis ilin. Tie ja estas paradizo; laboristo povas aĉeti aŭtomobilon por dimanĉe promenveturi, li havas kvaroble pli da salajro ol la germana kolego. Konsekvence la racionaligo devas esti transigota. Ĉu eble?

Ni devas observi ambaŭlandajn ekonomiajn kondiĉojn laŭ kvar demandoj: 1. Financafero; 2. la produktado; 3. la enlanda konsumo; 4. la eksterlanda konsumo. Usono: La milito igis, ke Usono iĝis la ĉefkreditoro de preskaŭ ĉiuj militintaj ŝtatoj, tiamaniere estis eble, ke en Usono nun estas pli ol la duono de la oro. Tio kaŭzis, ke kapitalo estas pruntebla por nur 3 %. La industriistoj havas longjaran krediton kaj povas aranĝi siajn entreprenojn kiel eble plej modernaj. La tekniko per tio triumfas. Kompreneble, la produkto plimalmulte kostiĝas. La varoj estas produktataj amase; la profitego neimagebla. De tiu profitego ankaŭ la usona laboristaro ricevas ereton, sed ĝi sufiĉas, ke la enlanda konsumo estas kontentiga. Oni komprenos tion pli, se estas konata, ke la loĝantaro nombras 100 milionojn. Usono ankaŭ havas grandan eksterlandan komercon. La ŝuldantaj ŝtatoj eĉ estas devigataj aĉeti varojn de Usono. Do, la usona ekonomio kreskas ankaŭ je kostoj de aliaj landoj.

Aliflanke Germanio:

Antaŭ la milito la germana kapitalismo estis forta. En ĉiuj landoj ĝi havis entreprenojn, bankojn ktp. La milito aliigis tion. Per la inflacio la kapitalistoj pruvis bonigi la domaĝojn de la milito; ili profitegis, la salajroj preskaŭ nuliĝis, impostoj ne estis pagitaj, la varoj malmultekoste venditaj; sed la inflacio nur estis ŝajnflorado, venis la katastrofo por eviti revolucion. Per usona kapitalo oni sanigis la valuton. Sed ho ve, mankis tamen la kapitalo por funkciigi la troege ampleksigitan produktaparaton. La varoj plimultekostiĝis, devis esti pagataj impostoj, ne estis plu eble konkuri. La savo alvenis per la Dawes-pakto. Denova pruntego en Usono. Oni produktis, produktadis, senlaboreco preskaŭ ne ekzistis. Ankaŭ nur ŝajnflorado. Per la pruntitaj krudaĵoj oni produktis varojn, kiujn oni en la enlando vendis kiel nur eble multekoste, en eksterlandoj sub la mondprezoj. La komerca pasivo estis $3^{1}/_{2}$—4 miliardojn da ormarkoj. Ĉar tia pruntado ne povis daŭri, estis ekigita la racionaligo. Oni agis laŭ la devizo: "Se vi amas la laboriston, malaltigu la salajron; pro loĝejmanko okupigu lin pli ol ok horojn en la ekspluatejo." Do, parte oni maldungis la laboristojn, parte oni okupigas ilin laŭ plimallongigita labortempo (2—4 tagojn dum semajno, labortago 9 horojn ofte). La senlaboreco estu montrata laŭ jena statistiko: Dum Septembro antaŭjare 230 000 senlaboruloj, dum Oktobro 266 000, dum Novembro 364 000, dum Decembro 673 000, dum Januaro ĉi jare 1 498 000, dum Februaro 2 030 000, dum Marto 2 055 000; same pliiĝis la nombro de la mallongtemp-laboristoj. Po ĉiu 100 sindikate organizitaj laboristoj dum Januaro 1925 estis 5, dum Septembro 7, dum Oktobro 10, dum Novembro 15, dum Decembro 19 kaj dum Januaro 1926 estis 22. Sekvo estas, ke tia mizeregigita loĝantaro tute ne estas pova, ludi rolon en la enlanda konsumo. Kia estas la eksterlanda konsumebleco!

Al Germanio ankoraŭ ne estis ebla komerckontrakti sukcesige. Kun Francio kaj Belgio oni ne povas kontrakti, ĉar en tiuj landoj regas inflacioj. Kun Polio kaj Hispanio oni komercmilitas. Apud la amerika kaj japana konkuroj ne estas loko. La anglaj karboj estas plimalmultekostaj ol la germanaj. El Italio venas varoj, sed el Germanio tien eksporti ne estas eble. La ŝtatoj ŝirmas sin per altaj doganoj. Rusio nur aĉetas agrikulturajn varojn.

Nun oni veršajne demandos sin, kiamaniere la germana kapitalistaro pensis racionaligi. Jen la respondo laŭ programo de la "Diskonto Banko":

Unuigo de la produktejoj, plialtigo de la laborista laborkapablo, plilongigo de la labortempo laborista, plimalaltigo de salajro, forigo de la devigimpostigo, plialtigo de la luprezo, malpliigo de la socialaj asekuroj.

Ĉio ĉi montras al ni, ke racionaligo estas intencata je la kostoj de la proletoj. La kapitalismo ne plu kapablas regi, pro tio ĝi nun elpensas ĉiajn rimedojn por prokrasti sian pereon. Ni proletoj devas ekkoni tion kaj klopodi malhelpi tiun prokrastigon. Ni agu, racionaligo por ni mem. Per la profito konstruu novon por la bono de la tuthomaro. Ni ne plu kredu al tiuj, kiuj volas kredigi al ni la bonon de "Fordismo" dum kapitalisma sociordo.

Kun permeso de l' parolinto verkis k-do *Hermann Scherbaum, 1378.*

Stato de senlaboreco germana

La laborokazo iomete pliboniĝis dum lastaj monatoj. Sed la ŝanĝo estas sen signifo, kiam oni konsideras, ke ĉi-sezone la kampmastrumado kaj la konstruentreprenoj pli bezonas laborfortojn. Do la krizo plue daŭras. Cetere, ĉu la krizo finiĝos iam, certe ne sen profunda (!!) ŝanĝo en mastrumadaj aferoj.

Senlaboruloj en Germanio 1926:

1. Januaro	1 485 931	15. Marto	2 017 461
1. Febr.	2 029 855	viroj	1 702 000
1. Marto	2 056 807	virinoj	315 000
1. Aprilo	1 942 000		
viroj	1 624 000		
virinoj	319 000		

El "Metallarbeiter-Zeitung" tradukis *G. Sch. 6191.*

Fino de la Brita Striko

(London 15. Majo 1926)

Depost meznokto de 3. Majo ĝis tagmezo de 12. Majo la ĝenerala striko daŭris — 4½ milionoj da laboristoj tiel protestis kontraŭ la atakon de la karbbaronoj. La registaro kaptis la brodkastilaron, eldon isspecialan ĵurnalon, subaĉetis virojn esti "specialaj" policanoj, mobilizis la soldatojn kaj maristojn, arestis proksimume 500 homojn, protektis kaj riĉigis la malmultajn "blacklegs" (strikrompantojn). Senprepare kreskis laboristaj konsilantaroj por agado en ĉiu urbo, disvendis la strikbultenon, organizis la "piketojn", kaj eĉ kelkloke regis la provizon de nutraĵoj ktp. Klasdivido kaj batalo estis videbla pli ol iam antaŭe en la historio de la brita laboristaro.

Sed ricevinte nur promesojn kaj ne oficialajn leterojn pri plibonigo por la karbministo, la estroj de la Sindikataro cedis sian batalilon. Kelkaj el ili pli bone subtenas la "konstitucion" kapitalistan de la laboristaro. Ili timis la disrompon kaj persekutadon de siaj sindikatoj kaj ne sufiĉe fidis la lojalecon de la strikantoj. Ili kredas, ke socio estas organismo, kiu kreskas per malrapida evoluo kaj ne per la klasbatalo. Plue ne sufiĉe edukiĝis kaj organiziĝis la laboristoj mem.

Sed spite de ĉio la brita laboristaro profitos el tiu ĉi akra leciono. Ĝi organizu kaj preparu sin pli efike. Klaskonscieco certe kreskis. Partvenko aŭ malvenko komprenita kondukos al fina sukceso. *(488)*

Informo

Rezulto de la ĝenerala striko, la unua en la historio de Britio. *Karbministoj:* la sindikatoj daŭras traktadon kun la registaro, sed konsentiĝo ne efektiviĝis antaŭ lundo la 17a. Verŝajne la ministoj devos suferi procentan salajrmalpliigon dum difinota nombro da semajnoj. La registaro plue subvencios ĝis £ 3000000. La sindikatoj havas konstantan voĉon en administrado de la minejoj. *Fervojistoj:* Ne ĉiuj estos redungotaj laŭ traktaĵo subskribita hieraŭ de la sindikataj gvidantoj. Faŝismo plifortiĝas.

Letero al Britia SAT-anaro

Karaj kamaradoj!

Ĵus alflugis al ni la telegrafa sciigo pri tio, ke la britia laboristaro decidis ne subiĝi al la jugo de l' patrolandaj kapitalistoj kaj komencis la strikon ĝeneralan: *"4½ milionoj ekstrikis responde je la deziro de l' kapitalistoj malplibonigi la vivsituacion de l' britia ministaro!"*

Kamaradoj! Permesu al ni komuniki, ke tiujn novaĵojn entuziasme akceptis la proletaro de Sovetio, de la landego, kiu okupas sesonon de la terglobo. Tra la Unio rulas ondo de simpatiaj manifestacioj kaj mitingoj, la gazetaro estas plena de simpatiaj artikoloj. Milionoj da sovetiaj fratoj aplaŭdas la heroan sintenon de l' britia laborularo! Ili konvinkiĝas pri tio, ke la afero de l' britia ministaro ne malvenkos, ja tion garantias la batalemo de l' klaskonsciaj ministoj kaj de iliaj ĉiufakaj laborfratoj. Tion garantias la entuziasmoplenaj simpatio kaj solidara preteco perage subteni — flanke de l' tutmonda klaskonscia proletaro.

Ne teruraj estu por vi la mizerulaj penoj de l' registaro, fi-kapitalistoj, strikrompaj kaj faŝistaj organizaĵoj, vin enkatenigi, ili ne estas timigaj, se vin unuigas forta komuna solidareca aspiro al la venko.

La sovetia proletaro atenteme rigardsekvas vian bravan bataladon; ĝi estas certa pri via senduba glora triumfo, kaj ankaŭ certa pri tio, ke vi ne haltos je la duona vojo. Vi kapablos per insista agado "malnovan mondon detrui ĝis fundamento" kaj ekkonstrui en Britio *mondon novan, regatan per la laborista mano:* mondon sen ekonomiaj krizoj kaj sen kapitalistoj!...

Kamaradoj, kuraĝe al venko!

Vivu la britia klaskonscia venkonta proletaro!

Vivu la solidareco de l' tutmonda laboristaro!

La Laborista Societo de Esperanto-Amikoj *"Laborista Solidareco"*

Komisiite: *E. Izgur, L. Freidberg, J. Avrunin, Ŝ. Goldfeder, V. Kolĉinski.*

Kremenĉug, Ukrainio, 5. Majo 1926.

Parlamentelektoj en Litovio

La 8. kaj 9. Majon okazis en Litovio parlamentelektoj. Ĝis nun en litova parlamento klerikala burĝaro havis la plimulton. Tio estis nur dank' al malklereco, fanatikeco kaj senklaskonscieco de la popolo. Sed la sesjara regado de tiu-ĉi registaro malfermis multajn okulojn kaj nun antaŭvidiĝas gravaj ŝanĝoj en la parlamento. Sana atmosfero sentiĝas en la tuta lando. Centoj da dungitaj burĝaj agitantoj, kiuj inundis ĉiujn litovajn anguletojn, estas plej multe forpelataj de la indignanta popolo. Eĉ la ministrojn trafas la sama sorto. Ili ne povas senkulpiĝi kontraŭ laboristaj demandoj kaj devas honte forkuri el salono sub fajfado de publiko. La flavaj profunioj, kiuj estis plej-ofte devige kaj sub minacoj fonditaj de klerikala Darbo Federacija (Fed. de laboro) ekribelas kontraŭ siaj gvidantoj kaj iaioke transformiĝas en socialdemokratajn profuniojn. Tial la klerikala burĝaro ne esperas plu gajni la voĉojn de popolo sub siaj propraj nomoj kaj starigas novajn kandidatgrupojn sub diversaj allogaj surskriboj, kiel: senteruloj, etmastroj, novmastroj, konsciaj laboristoj, domposedantoj, servistoj, servistinoj ktp. En iuj distriktoj estas starigitaj ĝis pli ol 30 da kandidatgrupoj, kiam fakte ekzistas nur du homgrupoj: subpremantoj kaj subprematoj. Menciitaj lupoj sub ŝafa felo eldonis eĉ provokistan "revolucian" gazeton "Vorto de Helpo", kiun ili dissendadis al multaj laboristoj kaj en kiuj ili agitas kontraŭ laborista unueco kaj profunia unueco. Ĝis nun la polico kaj administracio estas je dispono de burĝoj, kaj tiu-ĉi rimedo estas ilia sola armilo. Konfiskado de gazetoj kaj alvokoj, fermado de laborist-kunvenoj, spionado kaj arestado fariĝis ĉiutaga okazaĵo.

Precipe suferas la komunistemaj kamaradoj, kiuj ne povas agi oficiale (kom. movado estas malpermesata en Litovio, pro sola aparteno al komunista organizaĵo oni punas per 6 jaroj de punlabora malliberejo). En distrikto de Kaŭnas ili starigis du kandidat-grupojn; sed por starigi kandidat-grupon oni devas kolekti 50 subskribojn. Kaj jen la politika polico kaj diversaj spionoj vizitadis la subskribintajn laboristojn kaj per minacoj malliberigi kaj turmentadi devigis ilin repreni siajn subskribojn. Tiel senhonte estis nuligitaj ĉi-du laboristaj kandidat-grupoj.

Bedaŭrinde, ankaŭ inter laboristaj organizaĵoj forestas solidareco. Inter ili montriĝas 2 tendencoj: socialdemokrata kaj komunistema — kaj ili ĉiam malpacas. Pli multnombraj socialdemokratoj ne volas toleri iujn ajn aliajn laboristpartiojn: ĉiujn ĝi nomas politikaj spekulantoj. Kion fari? Diferencoj ĉiam montriĝas; sed almenaŭ dum parlamentelektoj oni devus esti pli toleremaj reciproke, oni devus blokiĝi, fari komunan fronton kontraŭ burĝaro. Komunistemaj kamaradoj tion ankaŭ proponas, sed la soc.-dem. gvidantoj preferas rilati kun liberaluloj, ol kun la maldekstruloj. Laboristoj kaj iliaj gvidantoj, memoru! — nur per unueco ni povas venki!

Ĝis nun la etburĝa, liberala partio de kamparan-popolanoj estis pli multnombra en la opozicio. Verŝajne, ili venkos dum nuntempa balotado. Sed ĉu laboristoj multe gajnos el tio? Mi tre dubas. Cetere, la estonto montros tion. Sed malgraŭ ĉio ni ne forlasu klasbatalan grundon. For la liberalismon! Vivu laborista unueco!

Unuiĝemulo

Ankoraŭ ion pri la nobelaj friponoj

En Hungario antaŭ nelonge aperis la nova impostprojekto por la jaroj 1926/27, el kiu ni sufiĉe klare vidas, kiel la fiblanka registaro uzas la enspezatajn miliardojn. Ili kun siaj ĉefgvidantoj Horthy kaj Bethlen jam depost sep jaroj ekzercadas sian laboristbuĉistan metion. Pri ili jam multe aŭdis la tutmonda proletaro, precipe pri antaŭ nelonge senvualigita mondskandala monfalsigado.

Depost la renverso de la proletara diktatoreco ega mizero regas inter la laboristaro. Pro senlaboreco kaj malsato la nombro de la memmortigantoj je tago al tago kreskas; miloj de laboristoj elmigras Brazilion, Francion, Turkion forlasinte edzinon, infanojn, kiuj poste — plejofte — trovas sin en sama aŭ en plikruela cirkonstanco. Multe da veraj klasbatalantoj suferas en la fiblankaj karceroj depost longaj jaroj la plejkruelajn turmentadojn; dume la fimortigistoj diboĉadas, monon falsigadas kaj zorgadas pri siaj banditoj, ke ili ĉiam fartu bone. Estas notinde, ke nuntempe en Budapeŝto vivas pli ol 3000 rusaj blankarmeanoj, kies ĉefo estas Melama Vladimir la estinta ĉambelano de la iama cara familio, kiu diris pri la stato de la rusaj blankarmeanoj, informinte burĝan jurnaliston: "ĝoje mi povas informi vin, ke malgraŭ ĉi tie regas granda senlaboreco neniu el la rusaj rifuĝintoj estas sen akiraĵo".

Nun ni vidu, kien ili ĵetadas la monon, kiu perforte estas forrabata de la laboruloj, ĉar laŭ tiuj laboristsenhaŭtigistoj ne estas permesate troŝarĝi kun impostoj la grandkapitalon.

Nature la plej unua el tiuj rabistoj, kiuj postulas siajn partojn el tiu sanga kaj ŝvitodora mono estas la ĉefbuĉisto Horthy kies honorprezo pojare sumiĝas 1 miliardon kaj 160 milionojn da hungaraj paperkronoj (1 dolaro = 71 000 paperkronoj) — potage 3001 000 kr. — Grafo Bethlen la alia mortigisto kiel ministra prezidanto ricevas pojare 370 milionojn — potage pli ol 1 milionon. La prezidanto de la kortegmastra oficejo Karlo Wolf ricevas pojare 160 milionojn. Tiu ĉi fiulo estas la gvidanto de la hungara rasdefentantoj (aliel: vekiĝantoj = ébredöh), kiuj laŭ ordono de Horthy en la jaro 1920 bestmaniere mortigis kaj poste en la Danubon ĵetis la redaktoron de la laborista presorgano k-don Samogzi kaj lian kunlaboranton k-don Baĉo.

La tielnomita nacia kunveno (parlamentaro) kostas al la laboristaro 50 miliardojn kaj 311 400 000 kr., parlamenta delegito ricevas 114 140 000 kr. kiel salajron.

La plej abomena estas tio, kiom ili elspezas por la tielnomita "presorganaj celoj" kaj por "disponsumo", kiuj sumas 17 miliardojn kaj 350 milionojn. Por kio servas ĉi-sumo?

Estas rimarkinde, ke Horthy kaj Bethlen, tiel en Hungario, kiel en eksterlando, subtenas per grandaj sumoj burĝajn kaj faŝisttendencajn jurnalojn, por ke ili komuniku ĉiam bonan kaj belan pri iliaj fiagadoj. En Hungario la ĵurnalo de la rasdefendantoj ricevas la subtenadon el la regna kaso; aliel ĝi bankrotus, ĉar neniu aĉetas ĝin. Tiel ili senpage dissendadas ĝin, precipe en la vilaĝojn.

Sed alvenos la tago, kiam la proletaro kvitiĝos kun ili.

Ribelulo.

Lastaj novaĵoj el Hispanio

Eklezio kaj militarismo, ekzilis profesoron al *Ĉafarinas* (insuloj de Nord-Afriko) kaj enkarcerigis multajn studentojn.

Okaze de la oficdonado de katedro de "greka lingvo", antaŭe okupita de ekzilito *Miĥaelo Unamuno* (Rektoro de Salamanka universitato), estiĝis diversaj okazintaĵoj iomete notindaj. Jam de du jaroj k-do *Unamuno* estis ekzilata ĉe insuloj *Kanarias* el kie li forveturis Francion. La registaro intencis tiam anstataŭi lin post antaŭa eksigo. Sed vane, de tiam ne estis eble provizi la postenon de *Unamuno,* ĉiam estis sen sukceso, ĉar neniu prezentiĝis en la konkuradoj. Nun la registaro, finfine oficdonis la postenon al pastraĉo kiu, laŭ la regantoj, estas "persono kun eksterordinaraj meritoj". La tribunalaĉo, kiu juĝis cititan klerikalulon fikuraĝan aprobis lin, sed tamen estis profesoro nomata *Alimany,* kiu pro indeco voĉdonis kontraŭ tiu senskrupululo. Citaĵo kaj aldone la inaŭguro de monumento, je la madridaj parkoj, al *Santiago Ramon y Cajal* estas la fonto de okazintaĵoj tuj klarigota (k-do saĝulo *Ramon y Cajal* akrege skribis kontraŭ tiuj registaraj provokaj instigoj, kiuj nur agas por altiri simpatiojn, pro fipolitikaĵoj kondamnendaj, ke li volas aŭdi kaj scii nenion pri agoj de nunaj regantoj).

Jen la bone studitan oficialan noton de direktoro milita:

"Pro motivo de oficdonado de la katedro de greka lingvo, kiu estis vaka ĉe la *salamanka universitato,* kelkaj studentoj kaj aliuloj, kiuj ne estas tiaj, ekscititaj la unuaj pro vortoj malprudentaj kaj ne adekvataj de sinjoro *Giménez Azúa,* eldiritaj en lia katedro, iniciatis tumultajn protestojn, kiuj ebligis arestigojn, daŭrontaj dekkvin tagojn."

Pri menciita profesoro, kiu en Hispanio kaj for de Hispanio, cenzuradas la agadon de l'registaro kaj faradas kalumnian laboron je l'azilo de sia katedro, estas eksigata de la ofico kaj honorario ekzilata al *Chafarinas* dum la tempo, dum kiu cirkonstancoj tion konsilos. Registaro ne bezonas pravigi tiujn agojn, kiujn publika opinio delonge postulis kiel justa sankcio, kaj necesa al agita stato, kiu de inaŭgurado de monumento al *Cajal* penas instigigon de la pseŭdaj intelektuloj, kiuj erare sin kredas en posedo de privilegio malsama al tiu de la aliaj civitanoj.

Klare parolas tiu noto. Kun la antaŭaj klarigoj estos ĉio komprenata.

*

Nun okazas en Barcelona la juĝado kontraŭ kelkaj separatistoj katalunaj, kio, laŭŝajne, estas en cirkonstancoj apartaj. Ĉio estas tre fuŝa, mizeraj celoj intervidiĝas flanke de estruloj regantaj. Sendube disvolviĝas en specialaj kaj militaj manieroj, ĉar akuzitoj, laŭ la polico, intencis eksplodigi elektre eksplodaĵon sub tunelo fervoja por mortigi la gereĝojn, idojn, Primo de Rivera-n kaj Martinez Anido-n, ne kalkulante la sennombrajn hundojn akompanantajn iliajn mastrojn, kiuj ĝenerale ĉiam estas ĉirkaŭitaj pro tiraneco. Tio okazis la 31. Majo pasintjare, tago kiam estis enkarcerigitaj la kulpigitoj. Se estus sukcesinta la atenco sendube nun, malaperinte tiranojn, Hispanio troviĝus en tute aliaj cirkonstancoj. La fisko postulas mortpunojn kaj dumvivajn enkarcerigojn. Tamen estas fortega sento naciema en Katalunio kio malhelpos al registaro efektivigi la fiskan postulon, se okazus la kontraŭo mi ne povas pensi kio okazos...

*

En *Maroko* nun oni "negocas la pacon kun la rifanoj". La registaro hispana sin montras tre fiera; sed verdire nur pro la franca apogo aŭ kunhelpo. Certe, se ne estus ĉi-cirkonstanco, ĝi ne tiel kaj tiom parolus. Tamen la ĝenerala opinio en Hispanio pri la maroka afero estas, ke ĝi daŭros dum hispanoj intervenos tie.

Sekretaj radiostacioj instalataj ie ajn en Madrido kaj Barcelona, multajn noktojn funkcias, informante la radioaŭskultantojn pri kondiĉoj personaj de registaranoj ĉefe la generalo P. de Rivera, M. Anido... kaj pri sekretaj ĝeneralaj aferoj ekzekutitaj flanke de la registaro. Kelkaj sekretaĵoj estas disaŭdigataj pri konkurado inter la tera armeo kaj mara: intrigoj nobelaj kaj ekleziulaj. Ne necesas diri, ke polico serĉas, sed sensukcese. Estus dezirinde, ke ĉie ekzistu tiuj disaŭdigiloj.

*

La unua de Majo en Hispanio tre malgaje pasas pro komplikaj cirkonstancoj de ĉiuj iomete, almenaŭ konataj.

Nenie en Hispanio oni permesis demonstraciojn. *Nur estis permesata festi, sed sen salajro.* En Barcelona 25 % da laborantoj festis. Socialista konferenco okazis, sed ĉio en granda indiferenteco. Kontribuis al citaĵo ankaŭ la malbona vetero. Ĉe Madrido socialistoj sukcesis strikigi grandnombre laboristaron; sed nur festi, ĉar estis tute neeble ia ajn elmontrado laborista; promeni kaj eliri de la urbo... La unua de majo en ĉi lando ne estas forte sentata, ĝenerala laboristaro estas indiferenta pri ĝi, bedaŭrinde. Ĉio restas kiel antaŭe!...

Kiom mi povos raporti proksiman unuamajan feston? Ĉu pli bonajn novaĵojn? Mi ne kuraĝas diri pli malbonajn...

Labkor.

„Nacia" parlamento pri sociala politiko

Kiam du hodiaŭ regantaj partioj — radikaloj kaj Radiĉanoj — interkonsentis kaj fondis fundamenton de tiu ĉi registaro, en esplorita programo nenie ekzistas eĉ ombreto de sociala politiko. De unua momento estas klare, ke ĝi por regantaj partioj ne ekzistas. Kaj kial "Nacia" parlamento lastajn tagojn tamen okupas sin pri soc. politiko, tio devenas el neceseco, ĉar ĝin trapasis budĝeto de ministraro por soc. politiko kaj ĉar okaze al tio s-ro ministro estis devigita ion diri pri budĝeto de sia fako kaj pri soc. politiko.

Unua rekono, kiun donis s-ro ministro estis: ke budĝeto por sociala politiko estas okfoje pli malgranda ol ĝi devus esti, por ke ĝi almenaŭ tiel povu respondi al bezonoj kaj al leĝaj obligacioj. Tio signifas alivorte: ke nia soc. politiko okfoje estas reduktita, aŭ, en cifero, plimalaltigita ĝis oka parto de tioma laboro kiun ĝi devas plenumi.

Se almenaŭ eĉ tiel estus! Sed tio ne estas. Multajn taskojn en leĝaro pri defendado de laboristoj oni povus realigi eĉ sen unu dinaro en budĝeto; sufiĉus nur bona volo de ŝtato kaj decido por akcepti tion kion organoj de klasbatalo, laboristaj sindikatoj, en liberaj kunpuŝoj kun kapitalistoj akiras. Ekz. laboristajn legitimaciojn, rekonadon de lab. reprezentantoj ktp. Sed anstataŭ tion, kaj dum ministro de soc. politiko dormetas, organoj de ministraro por internaj aferoj je ĉiu paŝo persekutas nian laboristan movadon sindikatan kaj ĝiajn reprezentantojn, tiujn ĉi unikajn verajn kaj liberajn organizaĵojn kaj pionirojn de sociala politiko ĝenerale.

Ŝtato tiamaniere forprenante rimedojn el budĝeto de ministraro por soc. politiko kaj transmetante ilin en budĝeton de ministraro por internaj aferoj ne nur ke ĝi ne laboras por soc. politiko, sed male agas rekte kontraŭ ĝi.

Tia estas spirito de l' tempo, karakterizita per situacio, ke en "nacia" parlamento sidas ne unu laborista reprezentanto kaj tial ĉiu voĉo kaj postulo de freneziĝinta granda kaj eta burĝaro ekeĥas kiel plej dikaj metalfadenoj de grandega harfo. Ne estas mireginde, kial s-ro ministro por soc. politiko antaŭ tiu ĉi parlamento estis devigata ludi rolon, kiu ne estas facila kaj agrabla. Por elmotiviĝo li devis diri tiamaniere:

"Jen porpacaj traktadoj multspecaj internaciaj konvencioj kaj soci-ekonomia parto de konstituci-leĝo, kiuj alvokas intereson al tiuj ĉi socialaj demandoj kaj bezonoj."

Sed por ke li ankaŭ post tiu ĉi elmotiviĝado kaŝu aŭ malakrigu ĉiujn murmuregojn de ekkolerigitaj reprezentantoj de burĝaro kontraŭ "finovaĵoj", li opiniis esti devigata ankaŭ deklari: ke ne li, kiel ĉefo de tiu ĉi ministraro opinias ministraron por sociala politiko *tiom* grava, ke ĝi kiel aparta devus ekzisti, male ke oni ĝin povas almeti kiel branĉon en unu alian ministraron.

Post sukcese enterigita plenumado de defendado por laboristoj, je tagordo de kapitalista publiko dum diskudado pri soc. politiko okazis akra disputado — scenigita de serbaj labordonantoj — kontraŭ laborista asekurado. Al ĉiutaga insistado tra diversaj deputacioj burĝaj kaj klasaj reprezentacioj, s-ro ministro por soc. politiko diris en "nacia" parlamento dum porbudĝeta diskutado:

"Mi deziras laboristan asekuradon kiel senescepte utilan kaj bezonatan institucion por laboranta popolo kaj en nia lando oni surmetu ĝin sur sanaj piedoj, ordonu unu komisionon, kies tasko estas ekzameni laboron de Malsanula Kaso ... kaj tiam mi apenaŭ ekkuraĝiĝos fari al reĝa registaro bezonendajn proponojn por specialaj reformoj" ...

Post plena nelaboro sur ĉiuj kampoj ministro por soc. politiko per ruzaj kaj malsinceraj esprimoj intencas ne "surmeti laboristan asekuradon sur sanaj piedoj" sed ĝin submeti al sorto de laborista defendad-leĝo.

Unika rimedo kontraŭ tio ĉi estas: plua fortigado de klasaj organizaĵoj pro batalo por soc. politiko realigante kolektivajn intertraktadojn en fabrikoj kaj uzinoj.

Laŭ "Privatni namještenik" Zgb.
Jug. SAT-Kor.

Mortigistoj

Tiuj mortigistoj estas la direktoroj de la japana socio "Japan Deep Sea Salvage Office". Ili uzis subakvigistojn speciale ekzercatajn kaj provizitajn per specialaj respirigiloj, por la savado de 100 000 sterlingaj funtoj, en ormoneroj, dronigitaj dum milito je profundeco de 60 metroj. En tiun teruran profundecon: 60 metroj, ili sendis nudajn homojn, kun simplaj kaskoj ĉirkaŭ la kapo! Ke la subakvigistoj sukcesis ŝnurfiksi la kestojn, tio montras kiaj mirindaj homoj ili estis! Tamen la homa rezisto havas limojn. La laboro finita, la malfeliĉuloj, aŭ mortis, aŭ danĝere malsaniĝis.

Jen fakto, inter miloj aliaj, kiu bone montras la veran vizaĝon de kapitalismo. Kiam herooj mortas por sciencaj progresoj, por bono de ĉiuj homoj, ni scias, ke tio estas la deviga kosto de homara evoluado. Sed, kion signifas savado de ormoneroj? Nur eblecon por kelkaj, iomete pli ankoraŭ, detrui laboron de aliaj, per uzo de tiuj ne akiritaj riĉaĵoj.

Tiuj malfeliĉaj subakvigistoj estis mirindaj homoj, kiuj ĝis eksterordinara limo sukcesis pligrandigi homan kapablecon. En la homaro, ili estis grandvaloraj unuoj, sed la kapitalistoj, kiuj profitis la savitajn sterlingajn funtojn, estis nenio, homaĉoj inter multaj aliaj. Tamen por malmulte pligrandigi iliajn ĝuojn, la unuaj mortis! Kun sciencaj procedoj, la savado estus pli multekosta. Mortigante homojn, la direktoro de la japana socio, sukcesis gajni kelkajn funtojn pli. Ĉu oni intencas aresti lin? Mi legas tiun aferon en franca ĵurnalo, kiel oni raportas pri ĝi kiel pri natura okazintaĵo. Oni nur admiras la simplecon de la uzataj procedoj! *Ŝig.*

Kian salajron ricevas leningradaj oficistoj

Plej grandan salajron pagas akciaj societoj kaj aliaj komercaj kontoroj: 153 rublojn monate.

Duan lokon okupas privataj bankoj, kreditasocioj ktp. Iliaj oficistoj ricevas meze 137 rublojn monate.

Salajron de 103—99 rubloj havas oficistoj en regnaj financaj-kreditaj oficejoj, en regnaj komercentreprenoj, en kooperativaj kreditinstitutoj kaj en administro-ekonomiaj oficejoj.

Iom malpli perlaboras oficistoj en privataj komercentreprenoj (89 rublojn) en kooperativaj asocioj (86 rub.), en administraj oficejoj je centra buĝeto (81 rub.) kaj ĉe sociaj organizaĵoj.

Plej malmulte ricevas oficistoj en administraj oficejoj, kiuj ricevas rimedojn el loka buĝeto (62 rub. monate).

Por komparo servu prezoj de kelkaj produktoj: 1 kg da blanka pano 30 kop., 1 kg da nigra pano 11 kop., 1 kg da viando 85 kop., deko da ovoj 45 kop., 1 kg da butero 1 rubl. 75 kop., tagmanĝo (supo kaj 1 manĝaĵo) 35 kop., viraj ŝuoj 10—18 rubl., vira palto 40—60 rubl., trambileto 7 kop. (unu distanco, 2 ĝis 3 km.). *H. Frank, Leningrad*

Burĝa "sennaciismo"

Laŭ sciigoj de burĝa gazetaro: "en Usono antaŭnelonge estis fondita societo por mondkonscienco (World Conscience Society) kun tre solida kapitalo, celanta konstruon de internacia mondurbo "Metropolis", kiu estus centro de l' tuthomara kulturo. La societo rajtigis arkitekton F. U. Ficpatrikon, trovi lokon por estonta urbego ie "ĉe la meza maro". Mussolini jam sciigis al societo, ke itala registaro pretas doni necesan teritorion kondiĉe, ke italaj arkitektoj ankaŭ kunlaboros ĉe la konstruadoj. La societo danke akceptis la proponon". Malgraŭ ke komentarioj ne necesas, ni tamen atentu la vojojn de kapitalistaj pacifistaĉoj. Kompreneble temas pri centrejo por putranta burĝa kulturo, aŭ pli vere pri nova internacia banloko kun apartaj ludoj ktp. sub "sennacieca" egido de Senna—zulo. Ankaŭ ja la reklamo kaj elpoŝigo de mono de proletoj por tiu nobla celo certe ne malsatigos la honorajn organizantojn-direktorojn de ĉi-blufentrepreno.

Neniun kolektejon por burĝa kulturo ni bezonas, neniajn sur proletsango konstruotajn metropolojn!

La ĝusta tuthomara kulturo nur disvolviĝos kun la venko de la proletara mondrevolucio. Kaj tiam ĉiu urbo fariĝas metropolo kaj oni ne bezonas serĉi lokon por ĝi en ia faŝistio. *Homo.*

≡ RADIO ≡

(Pro nesufiĉa materialo aperas nur tiuj sciigoj. *Red.*)

La 5. Majo la sekcio Dresden de la Laborista Radio-Unuiĝo de Germanio okazigis ĝian unujaran datrevenon de la fondigo. Post tre interesa parolado: "Kial Laborista Radio-klubo?" ekestis vigla diskuto, kaj la diskutintoj esprimis, ke ni ne nur estas "Klubo de Amatoroj", sed ke ni sincere laboras, kaj obstine laboros, ke nia influo je la sendilo fariĝu kiel eble plej granda. La unuan sukceson ni havas jenan. La 1. Majo ni mem kompostis la programon de la mezgermanaj du sendstacioj. Se tio ankaŭ tute ne kontentigis nin, ĝi do estas sukceso, kaj la burĝuloj treege protestis kontraŭ tio. Gek-doj, tiu ilo estas momente la plej danĝera, inter ĉiuj interligiloj de la burĝularo. Kontraŭagu fortege, fondu ĉiuloke laboristajn Radio-klubojn. *Mefisto*

Per Radio-studejo de MGSPS oni disaŭdigas por la tuta SSSR

La sukcesaj eksperimentoj de Radiostacio de MGSPS por translacio al moskva regiono de eksterlandaj Radio-koncertoj donis ekpuŝon al la ideo translacii tiujn ĉi koncertojn ne nur por moskva regiono, sed ankaŭ por tuta SSSR. Por tiu ĉi celo Radio-Oficejo de MGSPS per Radiostacio je la nomo de Komintern organizis tre sukcesajn eksperimentojn, kiuj donis plensukcesajn rezultojn kaj elvokis grandegan intereson de Radio-aŭskultantoj. Jam estas ricevitaj la informoj pri bona aŭdebleco el tiaj malproksimaj regionoj de SSSR, kiel Siberio (Tomsk, Tjumenj), Kaŭkazo (Baku, Pjatigorsk), Ural (Sverdlovsk) kaj multaj aliaj, kiuj certigas pri ekstreme bona klareco kaj aŭdebleco de transsendoj.

Dezirante utiligi tiujn ĉi eksperimentojn Narkompoĉtel (Popola Komisariejo de Poŝtoj kaj Telegrafoj) decidis la supre nomitajn transsend-eksperimentojn daŭrigi kaj por tiu celo la Radio-stacio je la nomo de Komintern (ondlongo 1450 metrojn) estos en la dispono de MGSPS regule dum mardoj kaj vendredoj de la 10. ĝis 12. horo nokte. Oni intencas per tiu ĉi Radio-stacio ne nur transdoni moskvajn programojn, sed ankaŭ tiujn de eksterlandaj Radiostacioj.

La opinioj de la legantaro pri Sennaciulo

La lingva kaj aliaj mizeroj

Kievo, 24. Februaro 1926.

Artikolo "Ekonomia mizero" ("Senn." n-o 71) memorigis al mi konstantan jam de kelka tempo mizeron lingvan de nia gazeto. Eble ĝi okazas, ĉar eraroj kaj malbona stilo ĝenerale estas pli frapanta fenomeno, ol korekta stilo, kiu fluas nerimarkite, sed ŝajnas al mi, ke en nia gazeto abundas malbonstilaj kaj eĉ analfabetaj artikoloj. Kvazaŭ la redakta komisiono opinias sia devo nur kombini ricevatan materialon sen tuŝi ĝian formon. Se ĝi estas principo, do oni devas ĝin kontraŭbatali. Malbona lingvo fortimigas legantojn, akcelante la ekonomian mizeron, difektas la stilon de l' restintaj legantoj, malhelpante al ili perfektiĝi en la lingvo dum legado. Fine, ĝi donas al niaj malamikoj kvazaŭ-pruvon, ke la klaskonsciaj laboristoj havas privilegion por analfabeteco kaj "sovaĝeco". Do, nia gazeto estu bonstila. Sed, se ĝi ne estas principo kaj la redakta komisiono, konsistanta el fidindaj reprezentantoj de diversaj tendencoj, ne trovas inter si sufiĉe lingvospertan kamaradon por korektado de l' manuskriptoj, ĝi tion konfesu malkaŝe kaj kromelektu konforman fakulon. Tion postulas interesoj de nia organo.

Nun pri "La Lernanto". Tiu "suplementa folio" aperis suplemente nur kvinfoje kaj poste definitive eksidis sur la dorson de "Sennaciulo", okupante ĝian lastan paĝon. Fine, lasta ĝia ekzemplero jam enkojniĝis la vivkarnon de l' gazeto mem ("Senn." n-o 72), okupante du paĝojn. Neceseco de simila "malsuplementa" (ne aldonata, sed forprenata) folio ĝenerale estas diskutinda. Sed la enhavo ankaŭ malmulte pravigas ties ekziston. Ĉia lingvo impresas, kvazaŭ lernantoj mem ne gvidataj de l' instruisto kunlaboras en sia folio. Kelkaj eĉ tiom ekkuraĝis, ke ili kombinis el "ĉenstoĥovaj" (sufiksaj) rimoj iajn versaĵaĉojn. Fine, la redakt-komisiono ne povis plu toleri kaj enpresis avizon, atentigantan al la "verkantoj" pri neceseco de komprenebla stilo, kaj lastan numeron de "La Lernanto" kombinis el pli bona lingva materialo. Sed, ho ve, la sorto ironie nin mokis kaj anstataŭigis la malbonan stilon per malbona enhavo. "La Esperantisto" — artikolo, traktanta pri "interna ideo", proponas al niaj lernantoj — anstataŭ klasbatalo — kvietismon. Ne vane ĝi estas ĉerpitaĵo el la gazeto, aperanta en Cankovio: nur tie povas esti kulturata simila porsklava ideologio. Ankaŭ tian "bonan stilon" ni ne bezonas.

Do, mi konkludas: similaj "suplementaj folioj" estas superfluaj; lingvan sperton niaj komencantoj povas akiri legante *bonstile redaktatan gazeton mem.*

Kion opinias la kamaradaro?

Teodoro Fedotov (728).

Goetzendorf apud Leitha, la 20. Aprilo 1926.

Kara redakcio!

Akceptu, mi petas, koran *dankon por via afabla provsendaĵo kaj krom tio — sed ne laste — mian plej sinceran gratulon je viaj "Sennaciulo" kaj "Revuo", kiuj ambaŭ ĵurnaloj ja en si mem entenas la sukceson.*

Semajna Esperanto-gazeto proletara! Ne nur sukceso, sed kia perspektivo! — Apude mi konfesas mian surprizon pri la abundeco de l' enhavo en la semajna ĵurnalo kaj pri la — laŭ mia modesta opinio — en multaj rilatoj ekzemplodonanta "Revuo". *Frw. Nather*

P. S. Volonte mi estus preta, iel kunlabori je via vere grava verko, sciigu min, ĉu vi tion konsentus kaj, se jes, kiajn specialajn dezirojn de la redakcio mi devus sekvi.

Stockholm, 22. Aprilo 1926.

. . . Kompreneble mi prenis la novaĵojn el eksterlandaj Esp.-gazetoj, ĉiam notante la fonton.

Lastsemajne mi faris tradukon el "Senn." n-o 28, pri "La I. Internacio kaj mondlingo". Mi sendas hodiaŭ al vi du ekz. de la gazeto.

Mi ankaŭ estonte elĉerpos valoraĵojn el via gazeto, kaj sendos ĉiufoje al vi du ekz. de la gazeto, kune kun poŝtkarto havonta mallongan klarigon pri la artikolo, kiu estas tradukita. Mi multfoje jam diris kelkajn *vortojn pri via bona gazeto,* kaj intencas ankaŭ estonte pledi por ĝi.

Samideane
Ernst Eriksson

Koran gratulon al la nova "Radio"-rubriko! La enhavo de "Senn." en la lasta tempo *estas tre kontentiga kaj bona,* nur la gvidartikolojn oni povas iom mallongigi (unu kolono sufiĉus) kaj anstataŭi ilin per raportmaterialo ktp.

E. Sonnenfeld (968).

Noto de la Redakcio: Cetere k-do 728 ne kredu, ke via rusa stilo estas la plej bona kaj kontentiga. Precipe la rusa stilo estas *tre severe* kritikita dum V. LEA-kongreso 1924 en Chemnitz, tiu-rilate, ke ĝi estas tre malfacile komprenebla.

Kiel Esperanto estas revolucia lingvo

En la oficialaj revoluciaj rondoj, ĝenerale, oni ne taksas ankoraŭ sufiĉe, la revolucian valoron de Esperanto.

Efektive, oni povas pensi, ke internacia lingvo estas revolucia, nur, kiel ĉiuj sciencaj progresoj. Radio, aviado ktp. preparas ankaŭ unuecon de ĉiuj popoloj, forigon de ĉiuj landlimoj. Ĉiuj nunaj sciencaj progresoj naskas kaj pligrandigas la kontraŭecojn, kiuj anoncas finon de kapitalista mastrumo. Kaj, por konstruo de la estonta mondo, la grandaj teknikaj eltrovaĵoj estas tiel necesaj, kiel internacia lingvo. Tamen, ni ne kutimas nomi purajn scienculojn, revoluciuloj.

Esperanto estas revolucia lingvo, ne nur ĉar ĝi estas taŭga internacia, estonta universa lingvo, sed ankaŭ kaj precipe, ĉar ĝi estas tre facile lernebla, lernebla de laboristoj. La vera pravigo de nia revolucia laboro kuŝas sur tiu facileco de Esperanto. Multege da spertoj en ĉiuj nacioj montris ne refuteble, ke simplaj laboristoj povas post kelkaj monatoj de serioza laboro uzi praktike Esperanton, tio estas, legi, paroli, skribi. (Se okazos kelkaj negativaj spertoj, ili havas aliajn motivojn ol ambaŭ netaŭgecoj de la lernantoj kaj de Esperanto). Esperanto estas facila lingvo, ĝi estas kaj estos pro tio, la lingvo de la laboristaro.

Kaj la laboristaro bezonegas ĝin. Tutmonda revolucio, organizo de nova socia mastrumo, konstruo de nova mondo, ĉio kuŝas aŭ kuŝos sur la ŝultroj de la laborista klaso. Sed, malfeliĉe, malgraŭ tiel gravega laboro farota, la laboristaro estas ankoraŭ surda kaj muta, sur tutmonda scenejo!

Por aŭdi kaj paroli, ĝi bezonas la cerbojn de lingvaj specialistoj, tiu estas de homoj, eble bonaj revoluciuloj, sed certe ne nutritaj en brusto de la laborista klaso!

Tiu plorinda nekapableco estus tute ne forigebla, se ne ekzistus la facila lingvo Esperanto. *Nur, povas lerni alilandajn lingvojn la homoj, kiuj ne faras produktivan laboron kaj kiuj, dum multaj jaroj laboras nur por si mem. Esperanto estas la sola lingvo, kiu povas eniri la klerigadan programon de laboristo.* Ĉeesti kelkajn vesperajn aŭ dimanĉajn kursojn, labori hejme laŭ eblecoj de libera tempo, kaj jam post du aŭ tri monatoj, ĉesas la pura abstrakta laboro, kaj komencas la ĝojiga praktika uzado.

Revolucio fariĝos per unueco, kaj sub gvidado de la tutmonda laboristaro. Sed, unueco kaj gvidado ekzistos nur kiam la laboristaro povos *senpere,* kunrilati, senpere, aŭdi kaj rigardi la tutmondajn okazintaĵojn. Nun, pezaj spiritaj ĉenoj malpermesas tion. Nur, dank al sia granda facileco, Esperanto ebligas, rapide kaj komplete rompi tiujn ĉenojn. Tio estas ĝia revolucia signifo. *Ŝig.*

(Lab.-gazetoj estas petataj represi tion.)

NEŬTRALA MOVADO

Spirito de Locarno

3.—6. Aprilo okazis en Locarno (Svisio) labor-konferenco de UEA, KR kaj ICK — la tri burĝonoj de la "neŭtrala" esperantista movado.

Ĝi estis efektive labor-konferenco — oni pritraktis diversajn praktikajn aferojn, precipe de karaktero movada kaj parte komerca. Tamen ne mankis festbankedo kaj balo en loka kazino por refreŝigi iom laciĝintajn konferencanojn.

Kial do oni elektis, kiel sidejon por tiu konferenco, la faman urbon Locarno? Ĉar, verŝajne, gvidantoj de la neŭtrala movado ĉiamaniere penas, eĉ per imitado, trovi favoron de la Ligo de Nacioj. Ni rimarku, ke tiurilate la similo inter Ligo de Nacioj kaj esperantista Ligo de Naciaj Societoj (tiel nomata KR) estas preskaŭ plena: en ambaŭ Locarnaj konferencoj Ameriko ne partoprenas.

Ĉio estis organizita tre zorge, ekz. "la delegitoj sidas laŭ alfabeta vico de sia nacio" (por ke ne okazu marĉando pri supereco de iu nacio).

Ĉio estis tre deca, ekz. la konferencon salutis urbestro de Locarno, kiu en sia salutparolado "aludis pri la konferenco de Locarno, pri la el ĝi rezultinta ‚spirito de Locarno'" (ni, cetere, ne scias kial li, aŭ redakcio de "Heroldo" metis tiujn vortojn — "spirito de Locarno" inter citosignojn).

Ĉio estis farita, por ke la konferenco similu sian imitaĵon, ekz. D-ro Privat en sia salutparolado "esprimis la esperon, ke same kiel en politiko, ankaŭ en nia organizo la konferenco de Locarno signu la komenciĝon de nova epoko" (bedaŭre el la raporto ne estas kapteblaj eĉ la plej ĉefaj karakterizaj trajtoj de tiu epoknoveco).

Iom stranga nur estis la elpaŝo de hungara delegito S-ro Balkanyi, kiu en sia raporteto pri la gravaj progresoj de Esperanto en laboristaj rondoj diris: "Ni havas la devon ĉiel helpi tiun specialan kampon, kiu eble iam savos nian aferon."

Estus interese aŭdi de la parolinto mem, kiamaniere necesas deĉifri tiun lian frazon; ĝi ja estas komprenebla kelksence:

1. Progresoj de Esp-o en laboristaj rondoj (t. e. aplikado de Esp-o pri la klasaj celoj de proletaro) minacas al trankvilo de neŭtralisto kaj ili intencas "helpi" al laboristoj, por ke ĉe ili Esperanto progresu en la direkto al la retoj de neŭtrala esperantismo; tio ja *savus la aferon* de neŭtralistoj;

aŭ 2. oni sentas la neformecon de kapitalisma regado, timas baldaŭan venkon de laboristaro kaj, *estante esperantistoj,* antaŭzorgas pri sukcesoj de Esperanto en socialisma sociordo.

Sed lastokaze kian do *novan epokon* atendas neŭtraluloj de sia Locarno?

Ĉiaokaze, ni estu atentaj: ial nevane burĝaro klopodas helpi al laboristoj. Ial nevane oni rapidas surmeti ŝafan felon ... *G. Dem.*

Privat en Jugoslavio

Apostolo de kriple naskita infano, kiu portas nomon "Ligo de Nacioj". D-ro E. Privat vizitis ankaŭ nian landon.

Post parolado pri celoj de "Ligo de Nacioj" estis okazigita 17. Aprilo ankaŭ parolado pri Esperanto en universitato (en Zagrebo) sub prezido de famekonata, nune jam feliĉe eksministro S. Radiĉ. Hazardo kvazaŭ volis ironiigi tutan ceremonion, ĉar afiŝoj por parolado estis presitaj ankoraŭ dum S. Radiĉ estis ministro por popolklerigado kaj dume jam nia Radiĉ gajnis prefikson eks — ja oni diras, ke sorto estas kaproviro. —

Aŭtoritatuloj partoprenintaj malsaĝe kliniĝadis per kapoj, volante kvazaŭ montri, ke ili ĉion komprenas, eĉ gravecon de Esperanto. —

Ni menciu jam nun, ke tuta ceremonio, kiu devis propagandi internaciismon finis per kantado de kroata ŝovinista himno. Ĉiuj parolis pri libera lernado de Esp-o, Radiĉ eĉ promesis enkonduki ĝin por venonta jaro en komerclernejojn kaj laŭ ebleco en ĉiujn mezlernejojn. Sed dum oni parolas tiele, ni vidas en realeco tute alian bildon. Ĉie, kie laboristoj volis mem lerni Esp-on ĝi estis samtempe malpermesita de polico kiel komunista lingvo. Al "ĉiuj" estas permesate lerni Esp-on "nur" ne al laboristoj. Tion argumentas plej bone okazintaĵoj en Dalmacio (pri tio ni jam skribis en "Senn.").

El vortoj de Privat oni povis nur aŭdi laŭdojn pri nia "putrujo" kiel ĉe ni estas ĉio bela, kaj ĉiu estas kontenta. Ĉi tie ni volas atentigi s-ron Privat pri unu afero. Vizitante unu landon ne vizitu nur salonojn kaj ne interrilatu nur kun doktoroj, faru kelkajn paŝojn en malgrandajn antaŭurbajn stratojn, vizitu laboristajn familiojn, kiuj eĉ ne havas panon por manĝi kaj tiam parolu pri feliĉeco.

(S-ro T. Jung skribis ankaŭ iam en "E. T." pri Dalmacio, ke oni povis ricevi impreson, ke Dalmacio estas vere peceto de paradizo kaj laboristoj bone scias, kia aspektas en realeco tiu paradizo).

Ĉu vi scias s-ro D-ro kiel vivas laborista klaso en nia benita lando? Ĉu vi scias kiajn rajtojn ĝi ĝuas? Ĉu vi scias pri malpermesita laborista movado politika kaj sindikata? Ĉu vi scias pri senlaboreco kaj pri mizera salajro de laboristoj?

Nur tiam kiam vi vidos ankaŭ alian flankon de l' medaliono, vi estos prava paroli pri stato de unu popolo. —

Vi tiel belkolore parolis al ni, tiel metafizike, ke ni nenion komprenis. — Pri mondmilito vi eĉ parolis sed vi ne montris al ni verajn kaŭzojn de tiu "terura hombuĉado" — kiel vi mem nomis tiun militon. Laŭ vi antaŭ milito estis pacperiodo, regis kvazaŭ idilio kaj ŝajnis, ke subite venis al homoj ideo; ni iru por buĉi unu la alian — kaj tiel ekestis milito. Mirinda fabelo! Ligo de Nacioj eble havas mision elcerbigi el homaj kapoj tiun ideon pri malamikeco. —

Homo povus pensi, ke vi estas iu bona naivulo, sed diable vi ja estas doktoro kaj infanaĝo jam pasis, do naiva vi ne povas esti. Kion vi respondus al ni kiam ni estus dirintaj al vi, ke vi estas nur simpla lakeo de kapitalo?

Kia impertinenteco! — Sed fakte restas nur alternativo: aŭ vi estas naivulo aŭ simpla lakeo — tria ne ekzistas.

Vi diris, ke Esp-istoj batalas por libereco ŝajnas esti tro nebuloza, ĉar vi estas ankaŭ por libera komercado, ĉar vi estas ankaŭ por ekspluatado. Pri amo vi ankaŭ parolis, ke oni devas ĉiun ami senescepte. Sed ni ne estas sentimentalaj — ne kara doktoro ni ne amos ĉiun, ni eĉ malamas niajn malamikojn. Ĉu vi volas, ke ni amu policistojn, ĝendarmojn, pastrojn, kapitalistojn — estu ili eĉ niaj "karaj verdaj fratoj"? —

Lokaj Esp-istoj en siaj paroladoj sekvis paŝojn de sia antaŭulo kaj parolis en sama senco, ili diris, ke Esp-o konas nek nacion nek religion nek klasojn. Ĉu vi volas fermi okulojn antaŭ realeco? Ni rekomendas al tiuj s-roj, ke ili prenu unu libron el politika ekonomio, se ne proletan tiam almenaŭ burĝan kaj ili tie trovos du vortojn, ili trovos certe vortojn: kapitalisto kaj laboristo.

Se vi ne havas tempon por legi tion, tiam faru malgrandan promenadon en Vlaskastraton (en Zagrebo) kaj tie vi trovos

alkoholfabrikon Arko antaŭ kiu ĉiutage matene kaj posttagmeze atendas iu estaĵoj nomitaj laboristoj, kaj iom poste en kafejon aŭ iun kabaredon kie vi trovos s-ron Arko. — Ĉu vi konvinkiĝos tiam pri neevitebla malamo, kiu regas inter tiuj du specoj da homoj?

Jes, ni estas Esp-istoj, sed unue ni estas klasbatalantoj, kaj tion ni neniam forgesos. Por ni Esp-o ne estas iu limonado sed vera batalilo.

Ni tutmondaj SAT-anoj pruvos al vi, ke ni estas veraj Esp-istoj per tio, ke SAT-certe atingos UEA. *Jug. SAT-kor.*

KRONIKO

Germanio

Leipzig. Nun ankoraŭ ekzistas 7 kursoj kun ĉ. 80 pers. La 13. Majo la lab. Esp. grupo aranĝis ekskurson al Grossteinberg. Tie estis vizitata la domo de la "Naturamikoj". Propagandon ni faris per disdono de niaj flugfolioj. Estonte la lab. grupo intencas ekskursi ĉiumonate. Ĉuante la naturon ni samtempe povas propagandi por nia celo en la provincaj lokoj. Partoprenis 60 ĝis 70 pers. *W. Krey (5486)*

Nord-Kaŭkazio

Groznij. Por bone propagandi la mondlingvan ideon dum 1. Majo, la lokaj k-doj presigis en kvanto de 1000 specialan flugfolion por esp-o.

Polio

Tarnov. La propagandvespero aranĝita dimanĉe, la 9. Majo k. j. de tarnova SAT-grupo sukcesis tre bone. Ĉeestis 200 personoj, aŭskultis la paroladon de k-do Lesiak pri "Esperanto kaj proletaro". Poste oni rigardis la alsenditan propag. materialon: gazetojn, poŝtkartojn, afiŝojn kaj librojn. Ĉe la aranĝo kunlaboris tre fervore precipe la k-do Gabiga kaj Wojnarski kaj ankaŭ la k-doj Tannenbaum kaj Niedbala. La sukceso estas plena. Tuta urbo estas interesigata pri Esp-o, tuj la saman vesperon anoncis sin 27 lernantoj. Oni aranĝos kelkajn kursojn. K-do Smaga gvidas jam kurson en Societo "Juneco". Anoncas sin malnovaj Esp-istoj al kunlaboro ili ne timas proletan Esp-ismon. Domaĝas, ke ĉi-tieaj gvidantoj de PPS (pola partio soc.) kontraŭbatalas nian laboron. Ili volus, ke ni laboru sub neŭtrala standardo de "Pola Esp-a Societo". Tamen niaj junaj fervoraj kaj vere proletaj SAT-anoj ne timas oportunulojn kaj ne ĉesos en sia laboro.

Sovet-Unio

Ivanovo-Voznesensk. Gub Fako de SEU partoprenis majan manifestadon kiel pasintjare kun standardo kaj esp. kantado.

La 3. Majo estis de loka Radio-stacio disaŭdigata esp. koncerto: "Internacio", "Dubinuŝka", "Forĝistoj ni" kaj "SAT-marŝo", aranĝita de ĥoro de Gub. Fako SEU, solisto k-do Kosterin (baritono) ĉe pianoforto k-do Turov. Sur la placoj en la urbo estis laŭtdisaŭdigiloj.

Per esp. laboro ĉiam pli vigliĝas lokaj gazetoj: "Raboĉij Kraj" kaj "Juna Teksisto" enpresadas artikolojn, ricevitajn el eksterlando kaj represas el "Senn." (I. Internacio kaj internacia lingvo). En murgazetoj aperis artikoletoj el "Senn." kaj "Liberpensulo".

De 22. ĝis 23. Majo okazos Gub. Esp. Konferenco en plej luksa klubejo de granda Iv.-Vozn. Man. *(3409)*

Saratov. La 4. Aprilo nunjara organiziĝis laŭ iniciato de k-do 2150 esperantista Radioamika sekcio ĉe Saratova Radio-amatora Societo en Kom.-Klubo. Eniris en la sekcio preskaŭ ĉiuj saratovaj SAT-anoj. La sekcio kunvenas ĉiudimanĉe je l' 12. h., kaj supozas disvolvi vastan laboron. *(2955)*

Ukrainio

Kremenĉug. 28. Aprilo en "Domo de Klerigado" okazis prelego de k-do Izgur pri "Esperanto en Lernejo", kiun ĉeestis pli ol 100 gelernantoj kaj instruistoj. Samtempe estis aranĝita bona ekspozicio el esp. eldonaĵoj kaj korespondaĵoj. Unu ĉeestinta junkomunisto post la raporto legis al la publiko ekzemple verkitan de li dum la vespero ukrainlingvan pri-espo-versaĵon.

La 1. Majo junaj geesp-istoj partoprenis la laboristan tuturban demonstracion sub la standardo de "Laborista solidareco", kantante plej famajn revoluciajn esp.-lingvajn kantojn.

5. Majo ĵus post la ricevo de sciigo pri la britia grandstriko "Laborista solidareco" forsendis al britia SAT-anaro simpatiajn salutleterojn.

KORESPONDEJO

M. Krjukov. Viaj manuskriptoj ĉiuj alvenis, nur pro manko de loko parte prokrastiĝis.

2921. Via manuskripto estas taŭga kaj ni uzos ĝin en okazo de bezono, sendu ĉiam post apero novan.

6913, 4966. Viaj manuskriptoj estos uzataj por la lernanto.

3717. Pri saratova afero jam aperis respondo en "Senn." n-ro 34.

Al kelkaj. Alvenis en redakcion kelkaj majsalutoj i. a. tre entuziasmaj, kiujn ni pro manko de loko ne povas presigi. La gek-doj bonvolu akcepti per tio multan dankon. *Red.*

Pri persa revolucio 1908—1910

1. Organizaĵo de revoluciaj taĉmentoj

Dum la aŭtuno de j. 1908 en la havena urbeto Enzeli (sur l' bordo de Kaspia Maro), kolektiĝis komence tre malgranda grupeto de emigrantaj el kaŭkazaj kaj rusaj revoluciuloj. Post kelke da tempo ĉi-tiu grupeto per vigla agitado pligrandiĝis el ĉiuj Persianoj, kiuj simpatiis al tiu movado. De tiu tempo al grupeto aliĝis pli kaj pli multe da homoj el aliaj lokoj, kaj jam komence de 1909 el tiu ĉi grupeto formiĝis granda taĉmento kaj per monhelpo de riĉa bienposedanto Sapeĥder anoncis pri si, ke ĝi formis revolucian komitaton. Laŭ decido de Revkom estis mortigita guberniestro de Rescht, kaj organizita nova administraro el revoluciuloj kaj el iliaj adeptoj. Per kaptitaj monrimedoj de guberniestro kaj per punpagoj de diversaj komercistoj kaj riĉuloj Revkom komencis organizi militajn regimentojn, kiuj kolektiĝis el ĉiuj homoj, kiuj estis senlaboruloj, senokupitaj iun oficon, ĉar Revkom pagis altan salajron, sed ne tial ke ili estis revoluciuloj aŭ simpatiis pri tia sama ideo, tute ne! ili volonte venadis pro peco de pano, tial ke ili estis malsataj.

En daŭro de marto 1909 per helpo de militregimentoj Revkom antaŭenmoviĝis kaj okupis malgrandetan urbeton Mendjil 110 kilometrojn de Rescht sur ŝoseo al Teheran. Informoj pri kreskado kaj movado de revoluciuloj estis konataj al registaro de ŝaĥ (reĝo de persia lando). Por malhelpo kaj prokrasto de la Revkoma movado al Teheran la administraro en regiono de urbo Kazvin, troviĝanta de Rescht en distanco de 225 kilometroj starigis militistaron.

Proksime de Kazvin sur vojo al Hamadan en distanco de 9 kilometroj en bieno Sulten-Abad oni starigis militrajdantojn kun du rapidpafkanonoj, kiuj staris ĉirkaŭ tri semajnojn. Dum tiu ĉi tempo ĉe loĝantaro de ĉirkaŭaj vilaĝoj tre ofte malaperis tre multe da ŝafoj, kokinoj ktp., sed neniu kuraĝis plendi pri tio, ĉar militistroj tro punis ĉiujn, kiuj kuraĝis plendi al ili. En Persio ekzistas tro severa puno, oni tranĉas manojn, aŭ oni batas per bastonoj la kalkanojn.

2. Konkero de Kazvin

Unufoje, ĉirkaŭ la 6. vespere en komenco de aprilo ĉiuj militrajdantoj subite kunmetis la tendojn tre rapide forveturis en direkton Teheran, sed ne en Kazvin kies sojlon ili gardis, eĉ forgesis preni siajn kanonojn kun kvin kestoj da aparatoj. Ilia forveturo klariĝis per tio, ke la militestraroj ricevis informojn pri rapid movado de Revkomaj militrajdantoj; ektimiĝis, ĉar ĉiuj homoj parolis pri sukcesmovadoj de Revkom, kaj ke militkolegaroj tuj alvenos en Kazvin. Pasis ne pli ol tri horoj post forveturo de militrajdantoj, kiam en stepo de flanko de Rescht aperis nuboj da polvo, kiuj stariĝis pli kaj pli klaraj kaj post duonhoro oni povis distingi kelkajn rajdantojn, eksaltantajn sur kampoj laŭ direkto al Sulten-Abad. Kiam rajdantoj jam estis en distanco de kelkaj kilometroj, estis videble ke ili estis partigitaj je tri grupetoj, du el ili rapidrajdis flanken, kaj unu estis centra kaj tiamaniere ili eksaltis al Sulten-Abad. Du grupetoj ĉirkaŭis altajn murojn de la bieno kaj centra grupeto enveturis tien rekte sen unu pafo, tial ke militistaroj ne ekzistis. Post okupado de la domo de l' bienposedanto oni pendigis sur la turo de muro ruĝan flagon kaj starigis provizoran komitaton. Apud la bieno de Sulten-Abad troviĝis haltejo de ŝosea vojo Kazvin—Hamadan, kie estis telefono kaj kien estis starigita unu rajdanto de Revkom por prizorgi. La Revkom rajdantoj entute estis ĉirkaŭ 40 homoj, armitaj per pafiloj, bomboj, kaj Maŭzer-oj, vestitaj per nigraj vestaĵoj. Pli multaj estis kaŭkazaj nur 8—10 personoj estis Persoj. Restinte apud la haltejo preskaŭ duonhoron kaj trinkiginte siajn ĉevalojn, la rajdantoj ekveturis en direkton al Kazvin; jam estis krepusko. Pasis ne pli ol tri kvaronoj da horo kiel oni ekaŭdis la pafadon kaj apartajn eksplodojn al flanko de Kazvin kaj tiuj bataladoj daŭris ĝis la dekunua matene. (Daŭrigota.)

≡ DIVERSAĴOJ ≡

Statistiko pri edziĝoj kaj naskiĝoj en Sovetio

Same kiel en aliaj landoj de Eŭropo nombro da edziĝoj kaj naskiĝoj en Sovetio post mondmilito rimarkinde grandiĝis same ŝanĝiĝis nombro da eksedziĝoj kaj mortoj. La mortoj malgrandiĝis kaj pro tio multiĝo de loĝantaro de Sovetio superas la ĝismilitan. Jena tabeleto montras nombrojn de edziĝoj, eksedziĝoj kaj pligrandiĝoj por ĉiuj 10000 loĝantoj de Sovetio.

jaroj	edziĝoj	eksedziĝoj	pligrandiĝoj
1913	81	—	165
1922	132	10	—
1923	—	11	183
1924	109	11	178
1925	—	11	—

Post revolucio ĉiuj 10000 loĝantoj pli multiĝas je 180. La responda cifero per antaŭrevoluciaj kaj antaŭmilitaj jaroj estis nur 165! Maksimumo da naskiĝoj okazis en la jaro 1923. *Maksim Krjukov.*

Sur Uralon

En la uzin-urbetoj sur Uralo estas bezonataj multaj ĉarpentistoj-lignaĵistoj por laboro, ĉu en la ŝtataj uzinoj, ĉu por privata aŭ ŝtata konstruado de domoj (lignaj). Ankaŭ laboristoj de aliaj metioj facile povas trovi ĉi-tie laboron. Eble troviĝas inter la SAT-anaro kamaradoj, kiuj volos kaj povos veni sur Uralon por laboro, organizonte ĉi-tie sennaciulan kolonieton laboristan. Ili povus facile kaj rapide ekkonstrui por si ligna(j)n domo(j)n, ĉar lignon estas eble akiri el abundaj uralaj arbaroj por malkara prezo; kaj la uzinaj laboristoj povas facile ricevi de l'uzino ankaŭ aliajn necesajn por la konstruado materialojn — feron por tegmento, brikojn por forno ktp. La subskribinto volonte estus peranto por interesataj kamaradoj. Skribu laŭ la adreso: Sovet-Unio, Ural, *Nadejdinsk,* poŝtkesto 14, k-do Ĝojvivulo.

Kongreskaravano al Leningrad

Kun la konsento de la E. K. de SAT kaj de la K. K. mi ekinterrilatis kun la Internacia Laborista Helpo pro eventuala organizo de kongreskaravanoj. La ILH estas preta fari tion kaj en ĉiuj rilatoj laŭpove subteni nin. Detalajoj pli precizaj pri veturkostoj sur ŝipo de Stettin (Germanio) al Leningrad bedaŭrinde ne jam estas konataj. Do, notu intertempe:

Prezo por la ŝipveturo de Stettin ĝis Leningrad estas ĉirkaŭ 80 m. g. (kun manĝajoj) aŭ 40 m. g. (sen manĝajoj) po persono kaj veturo. Formante karavanon ni povos mendi per ILH kelkajn kajutojn sur la ŝipo, kaj la *veturprezoj pli malaltiĝos.*

Por ke mi povu doni al ILH iom pli detalajn informojn pri nombro de partoprenontoj, bonvolu senprokraste informi min pri tio, kiu laŭ la ĝis nun cititaj kondiĉoj *certe* intencas veturi per la ŝipo de Stettin al Leningrad.

Otto Bässler,
Gerberstr. 24, Leipzig (Germanio)

Al Poliaj SAT-anoj!

Poliaj k-doj, kiuj volus ĉeesti la kongreson en Leningrad, bonvolu anonci sin al k-do *Tadeo Lesiak en Mielec,* por ke oni kune priparolu la aferojn kunigitajn kun la vojaĝo: pasportoj ktp.

KORESPONDADO

Sovet-Unio

— "Esperantista ĉelo de SEU — ĉe Laborista Klubo", Poŝtkesto, 41, *Kurgan,* Uralsk. obl., serĉas seriozajn kor-antojn (kolekt. k. individue) pri politik., ekonom. kondiĉoj de laboristaro, pri kamparana vivo, agrikulturo. Kor. interŝanĝotaj.

— K-do *G. Emelianov,* Domnikovskaja ul. Skorniaĵnij per d. 25, kv. 33, *Moskvo,* dez. serioze interŝanĝi PM, k. papermonoj k. ĉ. l. Resp. garantiata.

— 10 gegrupanoj dez. kor. pri ĉ. temoj, L, PK, PI, PM k. esp-aĵoj k. ĉ. l. Resp. garantiata. Adr.: K-do *S. Kudriaŭcev,* Ilinka, 6, Komerca Borso, *Moskvo.*

— K-do *S. Kudraŭcev,* Ilinka, 6, Komerca Borso, *Moskvo,* pri popolartoj, L, PK, esp-aĵoj k. ĉ. l. Resp. nepra.

— K-do *Bazilo Smirnov,* Pavlovskaja, 1/4, *Kremenĉug,* pri ĉ. temoj, L, PK, PI, PM, k. ĉ. l.

— K-dino *K. Skarbatova,* Jel. dor. Klub Kotlova, *Kremenĉug-Krjukov,* pri virinmovado k. ĉ. l. L. PK.

— K-do *M. Zvolinskij,* Vagoni masterskie, *Kremenĉug-Krjukov,* lernanto de fabrikuzin-lernejo dez. kor. k. gelernantoj, L, PK, k. ĉ. l.

— K-do *Al. Levĉenko,* Zapadno-Naberejnaja, 37, *Kremenĉug-Krjukov,* lernanto de fervoj-teknikumo, dez. kor. k. ĉ. l. L, PK, precipe k. fervojist-lernantoj.

— K-do *S. Melnickij,* Stanica "Krjukov", kv. 1, *Kremenĉug-Krjukov,* lernanto de fervoj-teknikumo, dez. kor. k. ĉ. l. L, PK, precipe k. fervojist-lernantoj.

— K-do *N. Fedotov* (esp-isto de 1916), Komunalnaja, 24, *Novoĉerkassk,* pri soci-politikaj temoj kun seriozaj k-doj malnovaj esp-istoj.

— K-do *A. Skugarevskij,* ul. Sazonova, 5, *Gomel,* pri vivkondiĉoj, sciencaj, socialaj k. filozofiaj temoj. Resp. akurate.

— *Skribu al 10 junaj k-dinoj!* Adr.: "*Desjatka Esperantistok*", 2-a ŝkola 2 ŝtupo Stepanovastr. *Iv.-Voznesensk.*

— K-do *Stefan,* ŝkola 3. Internacio, *Ivanovo-Voznesensk,* dez. koresp. pri naturscienc-instruaferoj k. ĉ, l.

— K-do *St. Dalidoviĉ,* Sovetskaja, 14, P. P. T., *Minsk* (Studento de Pola Pedag. Teknikumo), pri instrua k. kleriga aferoj, virina, laborista k. esp. movadoj.

— K-do *Paŭlo Nikitin,* 2-j Krasnoselskij per. d. 6, kv. 8, *Moskvo,* precipe kun foto-amatoroj interŝ. fot-ajojn, L, PI, PK, k. ĉ. l.

— "*La Esp.-rondeto*" dez. kor. pri viv- k. laborkondiĉoj, precipe kun presejlaborantoj ĉiul. Adr.: Tipografio "*Peĉatnij Trud*", ul. Ogareva, 7, *Moskvo.*

— *Rondeto ĉe la domo de klerig-gelaboristoj,* dez. interligiĝi kun samprofesiuloj ĉiul. Sendu L, PK, pri viaj lernejoj, kluboj, bibliotekoj, pri moroj, vivkondiĉoj, profesi-problemoj k. ĉion taŭgan propagandcele. Respondon al ĉiu sendinto ni garantias. Adr.: *Esperanto-Rondeto,* ul. Sverdlova — Dom Rabotnikov Prosvesĉenija *Niĵnij-Novgorod.*

— K-dino *Sokolova* (juna fervojistino), Kontora 1, uĉastka, Vokzal., *st. Samara,* Sam.-Vlat. ĵel. dor., pri div. temoj, L, PK, PI, k. ĉ. l.

— K-do *A. Mark Kovalenko, s. Lazarevskaja,* Tuaps 2-na, Ĉernomorsk. okr. pri situacio de lab. Junularo ĉiulanda, L, PK, PI.

— K-do *A. Getmanov,* Komitetskaja, 90, *Novoĉerkassk,* pri ekonomiaj k. politikaj temoj k. ĉ. l.

— Rondeto "Steleto" de esp.-fervojistoj, *st. Batraki,* Sam.-Zlatoust. jel. dor., pri div. temoj, L, PK, PI, k. ĉ. l.

— K-do *Ermakov,* fervojisto, Uralskaja 28, kv. 6 *Samara,* pri div. temoj, L, PK, PI, k. ĉ. l. Resp. garantiata.

— K-do *Petruŝkin,* (juna fervojisto), Vokzalnaja, 20, kv. 12, *Samara,* pri div. temoj, L, PK, PI, k. ĉ. l.

— K-do *V. Mordvincev,* teknikisto-mekanikisto, Respublikanska, 26, *Stalingrad,* pri ĉ. temoj, k. ĉ. l.

— K-do *G. V. Mokrecov,* invalido-pensiulo, prosp. Sverdlova, 8, kv. 1, *Oranienbaum,* Leningr. gub., pri ĉ. temoj.

— K-do *A. Staĥurski,* ul. R. Luksemburg, 117, *Ludinovo,* Brjansk. gub., pri ĉ. temoj, L, PK, PI, bfl. k. ĉ. l.

Usono

— **Adresŝanĝo:** K-do *John A. Bienjavsky,* 2—1523, W. Congress-Str. Chicago, Ill. (stratŝanĝo).

Nekrologo

La 8. Majo mortis nia k-do
Josef Stanek (4485), Wien
en malsanulejo post unu jara malsano.
Li estis agema por nia movado.
Honoron al lia memoro!

Presejo: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG